



SZKODY ŁOWIECKIE

spotkanie dyskusyjne

prezentacja przygotowana w oparciu o posiadane zasoby przez :

Justynę Jasińską Dyrektor

Wydziału Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska

Kutno , dnia 23.05.2016 r.

Ustawa prawo łowieckie z dnia 13 października 1995 r.
(Dz.U.05.127.1066 ze zm.) stanowi,

**iż dzierżawca bądź zarządca obwodu łowieckiego,
zobowiązany jest do wynagrodzenia szkód,**

które zostały wyrządzone w uprawach i płodach rolnych
bądź też przy wykonywaniu polowania.

**Dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich
oraz wójtowie i nadleśniczowie**

współdziałają w sprawach związanych
z zagospodarowaniem obwodów łowieckich,
w szczególności w zakresie ochrony i hodowli zwierzyny.

Ustawa nakłada jednocześnie na właścicieli lub posiadaczy gruntów
rolnych powinność współdziałania, zgodnie z potrzebami,
w zabezpieczaniu gruntów przed szkodami.

W przypadku powstania szkód,

Przedstawiciele zarządcy lub dzierżawcy obwodu łowieckiego

dokonują

ogłędzin i ostatecznego szacowania,

w celu **ustalania wysokości odszkodowania.**

Na żądanie strony w postępowaniu uczestniczy

Przedstawiciel Izby Rolniczej.

W przypadku sporu o wysokość odszkodowania, strony mogą zwrócić się do

Organu Gminy w celu mediacji

dla polubownego rozstrzygnięcia sporu.

Szczegółowy tryb przeprowadzania szacowania wstępnego i szacowania ostatecznego szkód określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010r. (Dz.U.02.126.1081), które stanowi uzupełnienie regulacji ustawowej.

Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez niektóre **gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową oraz zwierzęta łowne** podlegające całorocznej ochronie.

Zgłoszenia należy dokonywać do:

Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska,

która ustala procedury postępowania.

W powiecie kutnowskim działa
10 Kół łowieckich na **14** obwodach

| Koło łowieckie | Petroponowa (1) | Szarak (3) | Sokół (4) | Ogar (5) | Dzik (6) | Darz Bór (7) | Szarak (8) |
|----------------------------------|-----------------|----------------------------|------------------------------|--------------------|--|---|-----------------------------|
| Gmina - teren obwodu łowieckiego | ŁANIĘTA | ŁANIĘTA NOWE OSTROWY | KUTNO ŁANIĘTA STRZELCE | OPORÓW STRZELCE | KUTNO ŁANIĘTA NOWE OSTROWY STRZELCE MIASTO KUTNO | KUTNO OPORÓW STRZELCE MIASTO KUTNO | BEDLNO OPORÓW ŻYCHLIN |

| Koło łowieckie | Jeleń (9) | Rogacz (13) | łowiec (14) | Dzik (15) | łoś (16) | łoś (17) | Jeleń (18) |
|----------------------------------|----------------------------|---------------------------------|-------------|--|--|------------------------------|-------------------|
| Gmina - teren obwodu łowieckiego | BEDLNO ŻYCHLIN ZDUNY | KUTNO KROŚNIEWICE DASZYNA | KUTNO | BEDLNO KUTNO KRZYŻANÓW MIASTO KUTNO | KUTNO MIASTO KUTNO KRZYŻANÓW OPORÓW | BEDLNO KUTNO KRZYŻANÓW | BEDLNO BIELAWY |

Diagnoza problemu w związku z dziko występującą zwierzyną

W ubiegłym roku Wydział RŚ pismem skierował zapytanie do:

Wójtów, Burmistrzów i Prezydenta oraz do Zarządu Kół łowieckich

o przedstawienie skali problemu z dziko występującą zwierzyną

Odpowiedzi udzieliło:

6 z 10 Kół łowieckich: **Ogar, Łoś, Jeleń, Łowiec, Darz Bór, Rogacz**

oraz Wójtowie Gmin: **Dąbrowice, Łanięta**, i Burmistrz Miasta **Żychlina**.

Z pozostałych Urzędów Gmin i Miast otrzymaliśmy pismo o braku danych lub brak odpowiedzi.

Wniosek: **problem jest znikomy lub go wcale nie ma**

Pozyskanie dzika na terenie powiatu kutnowskiego

| sezon łowiecki | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. |
|----------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| 2008/2009 | 10 | 5 | 8 | - | 14 | 10 | 1 | - | 24 | 13 | 5 | 2 | 4 | - | - | - | 7 | 2 | 9 | 3 | 10 | 7 | - | - | 25 | 25 | - | - |
| 2009/2010 | 8 | 7 | 8 | 1 | 14 | 6 | 1 | 1 | 28 | 12 | 6 | - | 4 | 4 | 2 | - | 10 | 9 | 15 | 16 | 12 | 8 | - | - | 26 | 34 | 2 | - |
| 2010/2011 | 16 | 20 | 8 | - | 15 | - | 3 | 1 | 35 | 20 | 6 | 2 | - | - | 4 | - | 30 | 10 | 30 | 10 | 14 | 13 | - | - | 25 | 12 | 2 | - |
| 2011/2012 | 27 | 18 | 10 | 6 | 15 | 9 | 4 | 3 | 61 | 23 | 6 | 3 | 15 | 8 | 3 | 2 | 13 | 8 | 30 | 15 | 22 | 9 | - | - | 32 | 28 | 3 | 1 |
| 2012/2013 | 28 | 7 | 20 | 6 | 20 | 20 | 4 | 4 | 58 | 32 | 7 | 20 | 22 | 10 | 4 | 2 | 18 | 10 | 25 | 16 | 24 | 19 | - | - | 35 | 47 | 4 | - |
| 2013/2014 | 30 | 12 | 22 | 5 | 30 | 23 | 6 | 6 | 78 | 28 | 30 | 8 | 22 | 5 | 6 | 1 | 15 | 3 | 30 | 9 | 30 | 9 | - | - | 41 | 19 | 4 | 2 |
| 2014/2015 | 20 | 20 | 22 | 11 | 30 | 27 | 6 | 7 | 36 | 38 | 24 | 7 | 22 | 6 | 6 | 5 | 15 | 5 | 20 | 12 | 22 | 8 | 2 | 0 | 40 | 26 | 6 | 7 |
| 2015/2016 | 40 | 32 | 30 | 29 | 50 | 40 | 8 | 6 | 68 | 44 | 10 | 20 | 30 | 4 | 16 | 7 | 18 | 7 | 20 | 6 | 24 | 17 | 5 | 1 | 45 | 37 | 24 | 17 |
| 2016/2017 | 20 | | 20 | | 50 | | 12 | | 60 | | 10 | | 10 | | 16 | | 14 | | 12 | | 24 | | 8 | | 30 | | 16 | |

Dzik występuje na terenie wszystkich obwodów łowieckich. Zauważalny jest wzrost liczebności w ostatnich latach.

Pozyskanie lisa na terenie powiatu kutnowskiego

| sezon łowiecki | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. |
|----------------|------|------|------|------|--------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| 2008/2009 | 40 | 14 | 70 | 35 | 40 | 30 | 27 | 29 | 50 | 21 | 50 | 26 | 90 | 61 | 115 | 115 | 40 | 28 | 50 | 5 | 35 | 15 | 40 | 43 | 40 | 45 | 115 | 115 |
| 2009/2010 | 25 | 17 | 70 | 44 | nieogr | 15 | 30 | 28 | 50 | 30 | 60 | 17 | 90 | 25 | 120 | 120 | 40 | 18 | 40 | 5 | 30 | 28 | 40 | 38 | 45 | 42 | 120 | 120 |
| 2010/2011 | 35 | 33 | 70 | 29 | nieogr | 17 | 25 | 26 | 50 | 28 | 40 | 19 | 90 | 67 | 130 | 122 | 35 | 5 | 35 | 5 | 30 | 30 | 50 | 37 | 55 | 45 | 130 | 123 |
| 2011/2012 | 60 | 23 | 70 | 23 | 50 | 15 | 27 | 26 | 150 | 12 | 45 | 25 | 90 | 59 | 140 | 45 | 38 | 35 | 40 | 23 | 50 | 17 | 50 | 30 | 40 | 33 | 140 | 42 |
| 2012/2013 | 50 | 36 | 60 | 21 | 40 | 40 | 28 | 390 | 54 | 32 | 50 | 40 | 90 | 14 | 140 | 66 | 63 | 16 | 40 | 16 | 22 | 21 | 25 | 18 | 30 | 30 | 140 | 94 |
| 2013/2014 | 50 | 36 | 60 | 27 | 50 | 25 | 24 | 22 | 45 | 16 | 50 | 29 | 80 | 35 | 140 | 127 | 60 | 28 | 40 | 20 | 30 | 14 | 30 | 15 | 50 | 20 | 140 | 160 |
| 2014/2015 | 50 | 26 | 60 | 9 | 40 | 30 | 23 | 25 | 44 | 48 | 54 | 27 | 90 | 16 | 140 | 161 | 54 | 18 | 40 | 21 | 32 | 35 | 30 | 10 | 80 | 42 | 140 | 161 |
| 2015/2016 | 36 | 33 | 60 | 32 | - | - | 24 | 11 | 46 | 43 | 55 | 57 | 90 | 16 | 180 | 134 | 23 | 17 | 40 | 23 | 38 | 27 | 35 | 19 | 50 | 45 | 180 | 169 |
| 2016/2017 | 36 | | 70 | | 30 | | 26 | | 72 | | 55 | | 90 | | 180 | | 25 | | 40 | | 60 | | 40 | | 60 | | 180 | |

Lis występuje licznie na terenie wszystkich obwodów. Populacja lisa kształtuje się na tym samym poziomie.

Pozyskanie sarny na terenie powiatu kutnowskiego

| sezon łowiecki | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. |
|----------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| 2008/ 2009 | 10 | 9 | 8 | 8 | 25 | 18 | 4 | 3 | 23 | 21 | 13 | 12 | 8 | 8 | 15 | 15 | 10 | 10 | 28 | 22 | 14 | 12 | 9 | - | 10 | 7 | 14 | 14 |
| 2009/ 2010 | 13 | 12 | 13 | 10 | 24 | 9 | 5 | 3 | 27 | 23 | 20 | 13 | 19 | 16 | 20 | 18 | 8 | 5 | 28 | 26 | 14 | 14 | 15 | 8 | 18 | 8 | 20 | 17 |
| 2010/ 2011 | 24 | 22 | 24 | 17 | 25 | 10 | 7 | 7 | 28 | 22 | 26 | 12 | 30 | 17 | 24 | 21 | 26 | 24 | 26 | 24 | 20 | 14 | 20 | 3 | 22 | 5 | 24 | 21 |
| 2011/ 2012 | 29 | 27 | 24 | 22 | 25 | 18 | 7 | 7 | 30 | 30 | 22 | 15 | 28 | 25 | 22 | 22 | 14 | 12 | 29 | 28 | 20 | 16 | 17 | 6 | 20 | 11 | 22 | 22 |
| 2012/ 2013 | 27 | 26 | 29 | 19 | 28 | 21 | 7 | 7 | 40 | 40 | 30 | 21 | 31 | 19 | 22 | 22 | 16 | 11 | 31 | 31 | 25 | 25 | 16 | 12 | 19 | 15 | 22 | 22 |
| 2013/ 2014 | 33 | 33 | 29 | 24 | 30 | 27 | 8 | 8 | 46 | 48 | 30 | 24 | 32 | 23 | 27 | 19 | 25 | 22 | 34 | 34 | 29 | 30 | 15 | 11 | 28 | 21 | 27 | 26 |
| 2014/ 2015 | 23 | 20 | 40 | 32 | 47 | 38 | 8 | 6 | 70 | 71 | 40 | 23 | 33 | 30 | 140 | 161 | 27 | 25 | 43 | 43 | 39 | 38 | 17 | 15 | 39 | 36 | 33 | 31 |
| 2015/ 2016 | 25 | 24 | 40 | 39 | 55 | 48 | 12 | 9 | 74 | 78 | 38 | 30 | 34 | 27 | 180 | 134 | 26 | 23 | 44 | 43 | 43 | 42 | 17 | 16 | 40 | 36 | 34 | 31 |
| 2016/ 2017 | 30 | | 42 | | 65 | | 14 | | 75 | | 42 | | 30 | | 180 | | 30 | | 45 | | 42 | | 22 | | 45 | | 30 | |

Sarna licznie występuje na terenie wszystkich obwodów. W ostatnich latach zauważalny gwałtowny wzrost liczebności.

Pozyskanie jelenia na terenie powiatu kutnowskiego

| sezon łowiecki | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. | plan | wyk. |
|----------------|------|----------|------|----------|------|----------|------|------|------|----------|------|------|------|------|------|----------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|-----------|----------|----------|
| 2008/ 2009 | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | 6 | - | - | - |
| 2009/ 2010 | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | 6 | 3 | - | - |
| 2010/ 2011 | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | 6 | 2 | - | - |
| 2011/ 2012 | - | - | - | - | 3 | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | 12 | 6 | - | - |
| 2012/ 2013 | - | - | - | - | 3 | - | - | - | 8 | 5 | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | 13 | 13 | - | - |
| 2013/ 2014 | 2 | 2 | - | - | - | - | - | - | 3 | 3 | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | 11 | 9 | - | - |
| 2014/ 2015 | 2 | 1 | - | - | 4 | 2 | - | - | 9 | 7 | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | - | 13 | 7 | - | - |
| 2015/ 2016 | 2 | 2 | 4 | 3 | 4 | 3 | - | - | 10 | 8 | - | - | - | - | 3 | 3 | - | - | 2 | 1 | - | - | - | - | 16 | 15 | 3 | 3 |
| 2016/ 2017 | 3 | | 3 | | 7 | | - | | 9 | | - | | - | | 3 | | - | | 2 | | - | | - | | 16 | | 3 | |

Do roku 2010 r. jeleni występował tylko w obwodzie nr 17. Obecnie coraz częściej pojawia się na innych terenach.

Wskazywane przez Koła Łowieckie
przyczyny wzrostu populacji zwierzyny

- Migracja zwierzyny w poszukiwaniu zbiorników wodnych i terenów bogatych w roślinność
- Monokultura upraw z przewagą kukurydzy
- Łatwy dostęp do bazy paszowej, co przyczynia się do szybszego wzrostu zwierzyny i dojrzałości płciowej
- Brak naturalnych wrogów oraz brak upadków lisów w wyniku wścieklizny
- Skupienie populacji dzików i saren w jednym miejscu w konsekwencji budowy autostrady i zmniejszającego się terenu ich bytowania

Wskazywane przez Koła Łowieckie i Gminy

skutki bytowania nadmiernej populacji zwierzyny

- Zniszczenia drzew w okolicy żeremi – to efekt bytowania Bobrów
- Duże straty i pomniejszanie się ilości zwierzyny drobnej – efekt aktywności drapieżników: psy, lisy, koty, ptaki drapieżne oraz działalność rolnicza
- Odnotowywane starty w hodowli drobiu domowego
- Zniszczenia lęgów ptaków łownych
- Szkody w uprawach rolnych - w wyniku żerowania sarny i dzika, oraz gawronów i szpaków
- Narastające zagrożenia dla ruchu drogowego - dziki, sarny, jelenie

Nadmierna populacja drapieżników i szkodników drobnych

- **Dziki koty i dziczące psy**
- **Lisy**
- **Gawrony**
- **Szpaki**
- **Jastrzębie, sokoły**

Zaobserwowano wzrost populacji ptaków drapieżnych i ich wpływ na zmniejszenie zwierzyny drobnej.

Ptactwo powoduje znaczne straty w uprawach wiosennych zasiewów i w uprawach sadowniczych.

- Efekty bytowania **Bobrów** - to spiętrzenia wody, powodujące niekontrolowane rozlewiska oraz liczne straty w drzewostanach.

Problem – to brak instrumentów do odłowu tych zwierząt

Zwierzyna drobna

W okresie ostatnich 20 lat w Polsce występuje wyraźny **regres zwierzyny drobnej**,
w szczególności **zająca, kuropatwy oraz bażanta**.

Przyczyna to brak **agrocenoz** stanowiących źródło pokarmu i osłonę.

Bardzo ważnym miejscem bytowania dla zwierząt są sąsiadujące z polami powierzchnie niezagospodarowane rolniczo, jak:

miedze, przydroża, rowy, zadrzewienia, zagajniki, krzaki, remizy śródpolne czy pobliskie lasy, oraz oczka wodne

obszary te wpływają na wzbogacenie i urozmaicenie składu agrocenozy.

Przyczyny i zagrożenia

różnorodności biologicznej i swobody bytowania zwierzyny na terenie

- **Nasilające się zmiany środowiskowe**
- **Zbyt mała lesistość**
- **Intensyfikacja rolnictwa oraz melioracje odwadniające**
- **Rozwój przemysłu i urbanizacja środowiska**
- **Brak świadomości społeczeństwa o roli środowiska przyrodniczego**

Trzy powody znikania gatunków wg GDOŚ

1. Utrata siedlisk
2. Wprowadzanie gatunków obcego pochodzenia
3. Eliminowanie osobników poprzez:
rybołówstwo, kłusownictwo, myślistwo oraz wycinanie drzew.

Presja człowieka na naturalne środowisko bytowania zwierząt dziko żyjących jest ogromna – skutkiem są szkody łowieckie i zmieniające się populacje zwierzyny.

Co najmniej **20 gatunków zwierząt, roślin i grzybów ginie** z planety każdego dnia w wyniku zanieczyszczeń i przekształceń w ich naturalnym środowisku.

Lasy i zadrzewienia

W powiecie kutnowskim mamy **najniższą lesistość - poniżej 5%**.

- Bardzo dobre gleby wykorzystywane są rolniczo
- Znikoma ilość terenów przeznaczonych pod zalesienia
- Intensywne wycinanie drzew i krzewów
- Likwidacja remiz śródpolnych
- Monokultura rolnicza
- Niska świadomość społeczna o roli drzew i krzewów
- Brak współpracy różnych środowisk społecznych

Zalesienia gruntów

mogą być realizowane przy wsparciu finansowym **PROW** na lata **2014-2020**,
na które w 2016 r. składają się:

- wsparcie na zalesienie
- premia pielęgnacyjna
- premia zalesieniowa

Informacje są dostępne w biurze ARIMR

Korzyści płynące z wprowadzania: zalesień, zakładania zagajników i plantacji drzew szybkorosnących

- finansowe – regularne przychody przy korzystaniu ze wsparcia finansowego, przychody mogą pochodzić również ze sprzedaży pozyskanego surowca drzewnego
- materialne - drewno, grzyby, owoce leśne, nektar
- ekologiczne - zwiększanie lesistości regionu, łagodzenie mikroklimatu, różnicowanie krajobrazu, zwiększanie różnorodności gatunkowej, edukacja ekologiczna
- społeczne - tworzenie warunków wypoczynku i realizowania pasji, np. fotografii, obserwowania przyrody, uprawiania sportu, lokalizowania pasiek.
- Ostoja i schronienie dla zwierzyny

Promowanie zalesień i zadrzewień na obszarach wiejskich

w ramach edukacji wymaga:

- **zebrania argumentów rzeczowych i finansowych**,
które przekonają rolnika do zróżnicowania tradycyjnego modelu gospodarowania
- **wypracowania skutecznego wzorca współpracy z jednostkami**, których działalność obejmuje przedmiotową tematykę (Urzędy Gminne, ARiMR oraz Nadleśnictwo i Starostwo)

wybrania odpowiedniej formy przekazu poprzez szkolenia, instruktaż, media oraz inne akcje integrujące i budujące świadomość społeczną

CHARTY - Zagrożenie dla zwierząt domowych i dziko żyjących - **Kłusownictwo**

Ustawa z dnia 13 października 1995r - Prawo łowieckie (Dz.U. z 2015 r. poz. 2168)

- **art. 52** „kto hoduje lub utrzymuje bez zezwolenia charty rasowe lub ich mieszańce, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku”
- **art. 54** „kto poluje z chartami lub ich mieszańcami podlega karze pozbawienia wolności do lat 5”

Prawo łowieckie w Polsce nakłada obowiązek uzyskania
Zezwolenia Starosty

na utrzymanie i hodowanie chartów wszystkich ras, także ich mieszańców.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 lipca 2010 r.
określa Warunki i sposób hodowania i utrzymania chartów rasowych oraz ich mieszańców.



Dziękuję za uwagę
i zapraszam do dyskusji